
Jak se studuje v zahraničí

Jak se studuje v zahraničí

Studium téměř zdarma, koleje a dotované obědy - u nás samozřejmost, na Západě spíš výjimka

Je pravda, že nás může řádně štvat české (studenty neplacené) vysoké školství s nízkou kapacitou studijních míst a nevalným příspěvkem státu na výzkum a rozvoj. Ale při pohledu za hranice zjistíme, že všude je chleba o dvou kůrkách.

Týden neklidu proletěl akademickým éterem jako kulka vystřelená pánu bohu do oken. Okamžitá finanční transfuze dlouhodobé problémy českého vysokého školství pochopitelně nevyřeší. Na výsledky stížností a protestů mohou čeští studenti a jejich pedagogové čekat věčnost. A mezitím hledat další mouchy v systému. Budeme si znovu stěžovat na nedostatek míst na kolejích, na poplatky za překročení maximální délky studia, na hnusné jídlo v menzách?

Než začneme s nářky, je dobré si uvědomit, že v některých zemích EU studentské ubytovny ani menzy neexistují a za rok studia VŠ se platí i 5000 eur, nebo že v jistých státech si koupíte titul magistra skoro tak lehce, jako kdybyste kupovali housku, zato učebnice už za svoje peníze neseženete.

Finsko: měkké polstrování sociálních jistot

Státy severní Evropy se dlouhodobě drží na špičce všech statistik týkajících se vzdělání a potažmo i ekonomické prosperity (ha - že by tyto dva faktory spolu skutečně souvisely?). Více než tříprocentní podíl HDP každoročně investovaný do výzkumu a vysoké vklady do školství pomohly Finsku překonat závažnou hospodářskou krizi poslední dekády. Tento úspěšný model nyní částečně přejímají další státy.

Finové odevzdávají státní kase daně blížící se 50 % hrubého platu. Část z této oslnivé částky putuje do kapes studentů vysokých škol, kteří od státu dostávají po dobu 55 měsíců kolem 300 eur měsíčně v závislosti na osobních příjmech, příjmech rodičů, prospěchu a dalších faktorech. Do oněch 55 měsíců se ale striktně počítají jen ty z akademického roku, takže pokud student neabsolvuje třetí, prázdninový semestr, stát mu pomáhá zhruba sedm let. Jakmile magistr, ať Fin či cizinec, zahájí doktorandské studium, jeho gáže se zvýší na 1000 eur měsíčně. Díky štědré ruce státu mladí Finové studují do třiceti a děti plánují ještě později, pokud vůbec, což stejně jako u nás zatěžuje důchodový systém.

Semestr ve Finsku se skládá z blokových předmětů, většina je volitelná. Protože nezačínají všechny naráz, ale rozjíždějí se v průběhu semestru, je pro studenty snadnější naplánovat si přestávky pro studijní pobyty v cizině nebo pro tzv. internship (neplacená praxe v oboru v prestižní firmě nebo státní či neziskové organizaci).

Šestnáct státních univerzit (při 5,2 milionu obyvatel!) zajišťuje velice kvalitní vzdělávací programy, téměř luxusní ubytování v studentských garsoniérách a sociální výhody v podobě slev na cokoli takovému množství studentů, že jednoduše nelze zůstat nevzdělaný. Ke dvěma úředním jazykům, finštině a švédštině, ve škole velmi záhy přibývají další. Mladí Finové také s oblibou navštěvují přednášky v angličtině, primárně určené zahraničním studentům. Ty si finské univerzity vyloženě hýčkají.

Stát sice uvažuje o snížení příspěvků určených přímo studentům, ale vysokou úroveň výuky a nadprůměrné platy vyučujících tento krok nezasáhne. Finsko zůstane nedostižným vzorem a oázou pro mladé akademiky.

V nizozemském Maastrichtu studuje ekonomii třiačtyřicetiletá Purdey. Nadává na výši poplatku za studium, který letos činí 1445 eur ročně, nepočítaje náklady na učebnice, a taky na to, že v Nizozemsku v podstatě neexistují kampusy s kolejemi, takže všichni musí za svůj pronajatý byt platit kolem 220 eur měsíčně. Purdey by dokonce vyšlo levněji, kdyby do školy dojížděla z Belgie, jejíž hranice leží 20 minut jízdy na kole od Maastrichtu. Taky to tak mnozí dělají.

Bojovníci s větrnými mlýny

Studentské výhody se v Nizozemsku týkají zejména dopravy a sportovních aktivit. Studenti mohou cestovat vlakem i autobusem po celém území státu zdarma, jen si musí vybrat, zda chtějí jízdy využívat v týdnu či o víkend. Jídlo v menzách je dost drahé (až 6 eur), což je zčásti příčinou toho, že mladí Nizozemci jedí místo teplých obědů sendviče a hamburgery. A proto také skoro všichni studenti pracují. Podobně jako u nás, i mladí Nizozemci vyhledávají zejména víkendové brigády v terciární sféře.

Studium na většině nizozemských vysokých škol by mělo trvat 4 roky po třech letech dostanete titul bakaláře, po dalším roce by měl přijít magistr. Techniky a některé přírodní vědy se studují o rok déle. Vysokoškoláci se samozřejmě brání opustit svou alma mater tak brzy, takže si studium houfně prodlužují.

Pokud pocházejí z chudších rodin, mají studující Nizozemci po dobu sedmi let nárok na slevy, sociální podpory a úlevy na školném. Stejně dlouho si mohou půjčovat s výhodným tříprocentním úrokem peníze od státu; na splacení půjčky dosahující až 745 eur měsíčně mají 15 let od ukončení školy.

Studium dvou škol je výhodné (nejčastěji se prý, stejně jako u nás, mixují dohromady ekonomie a práva), protože poplatky za studium se platí jen jednou. Zatím. Vláda prý jedná o změnách systému.

Italská domácnost

Podle studentky dějin umění Patricie (22 let) neexistuje nesystematičtější systém než italské vysoké školství. Všechny čtyři milánské univerzity se podle ní předhánějí v tom, která vypíše méně předmětů (zejména těch v angličtině), která bude mít chaotičtější rozvrh a nesmyslnější otevírací dobu ve školní knihovně. Jedinou systémovou shodu Patricia spatřuje v absenci přijímacích pohovorů na státních školách a přijímání podle známek ze střední školy na institucích soukromých.

Mladé Italy poučila dlouhodobě vysoká nezaměstnanost v jejich zemi, takže se hrnou na technické školy a obory s dobrým uplatněním. Při škole pracují téměř všichni, studentské výhody v Itálii totiž téměř neexistují. Doprava je tak drahá, že většina studentů je nucena navštěvovat školu poblíž svého bydliště, absence kolejí a tržní cena pronájmu garsonky (až 300 eur měsíčně) nutí mládež bydlet u rodičů.

Státní univerzity vybírají od žáků 600 eur za první semestr a dalších minimálně 200 eur za druhý; přesná výše poplatku závisí na ekonomické situaci studentovy rodiny. Právě kvůli vysokým poplatkům, které je nutné platit při zápisu, je studium dvou škol najednou téměř nemožné.

Za oběd ve studentské menze zaplatíte kolem 2,40 eura, pokud máte to štěstí, že vaše škola studentskou kantýnu podporuje. Se slevami v obchodech a službách, které známe z Čech, se Italové rozloučili už dávno. Proto jsou nadšeni z desetiprocentní slevy v muzeu a taky z toho, když vyjedou přes Erasmus do "akademičtějšího" státu.